

Barraca 1 de Cal Tomàs

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Sector Les Cases
Alçada: 412

Coordenades:

Latitud: 41.63678
Longitud: 1.92536
UTM Est (X): 410496
UTM Nord (Y): 4610007

Classificació

Número de fitxa 08179 - 175
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Contemporani Modern
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: La llinda està partida i reforçada per sota amb quatre barres de ferro.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0050001900000S
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 26/01/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada a la propietat de Les Cases. Per accedir-hi cal arribar fins a La Presa i agafar el trencall que puja seguint la línia elèctrica, perfectament senyalitzada com el sender local SL-55 que passa pel costat de la barraca dita de les Fonts i resseguir el camí fins un replà on trobarem a mà esquerra una pica per a preparar el caldo bordelès i al davant mateix la barraca de la Vinya del Masnou. És en aquest punt, per sota de la barraca hi ha un corriol que segueix el pla de les feixes i entra cap un bosc de pi blanc (*Pinus halepensis*). El seguirem fins a trobar en un revolt una petita torrentera que nodreix la riera de Rellinars. La barraca està situada a mà esquerra, a una quinzena de metres del camí.

Es tracta d'una barraca del tipus aèria aïllada, de planta circular (2,10 m de diàmetre interior). Està feta de pedra irregular sense desbastar. La porta d'entrada, orientada al sud, sud-oest, té els brancals rectes (1,05 m d'alçada per 0,65 m d'amplada) amb una sola llinda, plana i inclinada. Està partida i per sota s'hi varen col·locar quatre barres de ferro per evitar el seu enfonsament. Els murs tenen un gruix de 0,60 metres aproximadament. La coberta és de falsa cúpula amb llosa de tancament i caramull ben arrodonit. Conserva bona part del voladís (mesura des del terra 1,38 metres) que impedeix les filtracions d'aigua i el recobriment exterior de pedruscall amb restes de vegetació herbàcia i molses que retenen la terra en superfície i n'impedeixen l'erosió. A l'interior hi ha un cocó arran de terra (mesura 0,38 m d'amplada per 0,45 m d'alçada per 0,55 m de fondària). L'alçada des del centre de l'habitable fins al sostre és de 2 metres. Té una espitllera orientada al nord.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 7005.

Aquesta barraca es publica amb el nom de Cal Tomàs en el bloc:

<http://trailsantllorenc.blogspot.com/2012/10/la-segona-vida-de-les-barr...>

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECALL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

<http://trailsantllorenc.blogspot.com/2012/10/la-segona-vida-de-les-barr...>

